

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1175789

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 5, Sayı 2
Ekim 2022, 106-114

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 5, Issue 2
October 2022, 106-114

 Yusuf EROL¹

 Mehmet Fatih YÜKSEL²

¹ Milli Eğitim Bakanlığı

² Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

M.F. Yüksel

e-mail:

yukselmehmetfatih@gmail.com

Geliş Tarihi: 15.09.2022

Kabul Tarihi: 08.10.2022

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Ampute Futbol Hakemlerinin İş Tatmini ve İş Performansı İlişkisinin İncelenmesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, ampute futbol hakemlerinin bazı demografik değişkenlere göre iş tatmini ile iş performansları düzeylerini incelemek ve aralarındaki ilişki durumunu araştırmaktır. Araştırmanın modeli, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelidir. Araştırmanın evrenini, 2020-2021 yıllarında Ampute Futbol Liglerinde aktif olarak görev yapan ampute futbol hakemleri oluşturmaktadır. Ulaşılan örneklem grubu (n=86) evrenin %96'sını oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak, Chang ve Chang'ın (2007) geliştirdiği ve Koca ve Yıldız (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "İş tatmini ölçeği", Koca ve Yıldız (2018) tarafından geliştirilen "İş Performansı Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde, ilk olarak betimleyici istatistiksel metodlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov test sonuçlarına bakılmış olup verilerin normal dağılımadığı saptanmıştır. Normal dağılım göstermediği için ikili grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U Testi, ikiden fazla grup karşılaştırmaları içinse Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Ayrıca iş performansı ve iş tatmini arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla da nonparametrik testlerden olan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ kabul edilmiştir. Araştırma sonucunda; ampute futbol hakemlerinin iş tatmini ve iş performansı düzeylerinde yaş, medeni durum, mesleki kıdem, meslek değişkenlerine göre anlamlı farklılık görülmezken; eğitim düzeyi değişkenine göre ise anlamlı farklılık ($p < 0.05$) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ampute futbol hakemlerinin iş tatmini ve iş performansı düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ampute futbol hakemi, iş tatmini, iş performansı

Investigation of the Relationship of Amputee Football Referees Job Satisfaction and Job Performance

Abstract

The aim of this research is to examine the job satisfaction and job performance levels of amputee football referees according to some demographic variables and to investigate the relationship between them. The model of the research is the relational survey model, one of the general survey models. The universe of the research consists of amputee football referees who actively work in Amputee Football Leagues in the years 2020-2021. The reached sample group (n=86) constitutes 96% of the population. "Job satisfaction scale" developed by Chang and Chang (2007) and adapted to Turkish by Koca and Yıldız (2018), "Job Performance Scale" developed by Koca and Yıldız (2018) were used as data collection tools in the research. The obtained data were analyzed using SPSS 20.0 program. In the analysis of the obtained data, firstly descriptive statistical methods (number, percentage, mean, standard deviation) were used. Kolmogorov-Smirnov test results were examined in order to determine whether the data showed a normal distribution, and it was determined that the data were not normally distributed. Since it did not show a normal distribution, Mann Whitney U Test was used for paired group comparisons and Kruskal Wallis H Test was used for comparisons of more than two groups. In addition, Spearman Rank Correlation Test, which is one of the nonparametric tests, was used to reveal the relationship between job performance and job satisfaction. The significance level was accepted as $p < 0.05$. As a result of the research; while no significant difference could be found in the job satisfaction and job performance levels of amputee football referees according to age, marital status, professional seniority, occupational variables; there was a significant difference ($p < 0.05$) in the education level variable. In addition, it has been determined that there is a positive and significant relationship between the job satisfaction and job performance levels of amputee football referees.

Keywords: Amputee football referee, job satisfaction, job performance

Atf için; Erol, Y ve Yüksel, M.F. (2022) Ampute futbol hakemlerinin iş tatmini ve iş performansı ilişkisinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 106-114.

Bu çalışma, Dr. Mehmet Fatih YÜKSEL danışmanlığında birinci yazarın tamamlanmış yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır

GİRİŞ

Spor sadece fiziksel aktivitelerin bir kombinasyonu değil, aynı zamanda bireysel sosyal, duygusal ve sosyal gelişimin çok önemli bir sosyal olgusudur (Küçük ve Koç, 2004). Son yıllarda engelliler için spor hızla gelişmiştir. Bu, engellilerin sosyal izolasyondan kurtulmuş olmasından kaynaklanmaktadır. Sporun insanların bedensel ve ruhsal özelliklerine olumlu etkisinin önemi vurgulanırken, spor faaliyetleri de engelliler için oldukça önemli olduğu (Zacharakis, Apostolidis, Kostopoulos ve Bolatoglou, 2012) gerçeği kabul edilmeye başlanmıştır. Engelli sporları boş zamanları veya fiziksel sağlıkları ile sınırlı değildir. Spor, engellilerin özgüven kazanmalarına yardımcı olmak için tasarlanmış aktif rehabilitasyonun önemli bir parçasıdır. Rekabetçi sporlar özellikle istekleri tatmin etmenin, olağanüstü yetenekler sağlamanın ve hatta güçlü insanlarla rekabet etmenin bir yoludur (Di Russo vd., 2010; Hutzler, Chacham-Guber ve Reiter, 2013; Shapiro ve Martin, 2010). Günümüzde engelli bireyler için adapte edilmiş pek çok spor dalı bulunmaktadır. Bu sportlardan birisi de ampute futboldur.

Ampute futbolu, tüm dünyada gerçekleştirilen bir spor aktivitesidir ve giderek daha popüler hale gelmektedir. Ampute futbol müsabakaları, istisnalar dışında FIFA kurallarına göre yapılır. Kaleci dışındaki tüm oyuncular, alt ekstremitte amputasyonu veya uzuv deformasyonundan muzdariptir. Sporcuların müsabakalar ve antrenman sırasında protez kullanmalarına izin verilmez, ancak çift taraflı baston kullanmaları gerekir (Reilly, Cabri ve Araujo, 2005).

Ampute futbol takımlarının performansları ve sonuçları sporun paydaşlarıncı gündeme getirilmektedir. Bir futbol maçında hakemin performansı, takımın performansı ve maçın sonucu kadar görülmektedir. Bu durumda, kısa sürede çok sayıda karar verme görevi içeren mesleklerden birisi olan ampute futbol hakemlerinin görevinin ne kadar hassas olduğu ortaya çıkmaktadır. Ampute futbol hakemlerinin oyunda başarılı olabilmeleri için gerekli fiziksel performansın yanı sıra, kural bilgisi, kişiler arası ilişkiler, yönetim ve organizasyon, vücut dilinin etkin kullanımı gibi pek çok konuda aldıkları eğitim, her aşamada yönetimi kontrol etmeli ve iyileştirmelidir. Ampute futbol hakemleri mesleklerini icra ederken, fiziksel durumlar, maçın önemi, seyirci baskısı, hava muhalefeti, maç güvenliği gibi iş tatmini ve iş performansını etkileyen unsurlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu unsurlar futbol maçlarının seyir kalitesini ve takımların ekonomik ve sosyal durumlarını etkilediğinden, ampute futbol hakemlerin iş tatmini ve iş performansı düzeylerinin araştırılması önemli görülmektedir. Dahası ulaşılabilen alan yazında ampute futbol hakemleri üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu çalışmadan elde edilen veriler bu spor dalı ve benzerleri için kullanılabilir ve değerlendirilebilir olacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ampute futbol hakemlerinin bazı demografik değişkenlere göre iş tatmini ile iş performansları düzeylerini incelemek ve aralarındaki ilişki durumunu incelemektir.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli, genel tarama modellerinden ilişki tarama modeli olarak desenlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2020-2021 yılında Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu Başkanlığı Ampute Futbol Liglerinde aktif olarak görev yapan Ampute futbol hakemleri (n=89) oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilen katılımcılarda sezon öncesi Federasyon Başkanlığı tarafından verilen eğitimlere katılmış olması durumu esas alınmıştır. Araştırmada evreni oluşturan ampute hakemlerine anketler gönderilmiş ve evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak ampute futbol hakemlerinin bazılarının anketleri doldurmayı kabul etmemeleri ve doldurulan anketlerden 2 tanesinin sağlıksız veri (iki seçeneği işaretleme gibi) olması nedeniyle analizlere dahil edilmemiş ve araştırmanın örneklem grubunu 86 ampute futbol hakemi oluşturmuştur. Ulaşılan örneklem grubu evrenin %96'sını oluşturmaktadır.

Örneklem grubundaki ampute futbol hakemlerine ait demografik verilerin frekans ve yüzde dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Ampute Futbol Hakemlerinin Demografik Özellikleri

Değişken/Kategori	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yaş		
21-30 yaş arası	13	15,1
31-40 yaş arası	32	37,2
41-50 yaş arası	41	47,7
Eğitim Düzeyi	N	%
Lise mezunu	13	15,1
Lisans mezunu	59	68,6
Lisansüstü mezunu	14	16,3
Mesleki Kıdem	N	%
1-4 yıl arası	15	17,4
5-10 yıl arası	39	45,3
11 yıl ve üzeri	32	37,3
Meslek	N	%
Memur	50	58,1
İşçi	17	19,8
Serbest	19	22,1
Medeni Durum	N	%
Evli	74	86,0
Bekâr	12	14,0
Toplam	86	100

Tablo 1'de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan ampute futbol hakemlerinin, %15,1'i 21-30 yaş, %37,2'si 31-40 yaş, %47,7'si ise 41-50 yaş arasındadır. Yine ampute futbol hakemlerinin, 15,1'i lise, %68,6'sı lisans, %16,3'ü ise lisansüstü mezunu grubundadır. Ayrıca ampute futbol hakemlerinin, %17,4'ü 1-4 yıl, %45,3'ü 5-10 yıl, %37,3'ü ise 11 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Bununla birlikte ampute futbol hakemlerinin, %58,1'i memur, %19,8'i işçi, %22,1'i ise serbest meslek grubundadır. Son olarak ampute futbol hakemlerinin, %86'sı evli ve %14'ü ise bekârdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan çalışmanın uygulanmasında herhangi bir sakınca olmadığına dair 2021/46 sayılı kararı ile Etik Kurul onayı alınmıştır. Ayrıca Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu (TBESF) Başkanlığından gerekli onay ve ilgili araştırmacılar tarafından ölçeklerin kullanım izinleri alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, geçerlilikleri ve güvenilirlikleri kanıtlanmış Futbol Hakemleri İş Tatmini Ölçeği ve Futbol Hakemleri İş Performansı Ölçeği ile katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan ampute futbol hakemlerinin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki kıdem, medeni durum gibi demografik özelliklerini belirlemeye yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Futbol Hakemleri İş Tatmini Ölçeği

İş tatminini ölçmede Chang ve Chang'ın (2007) İş tatmini ölçeği Koca ve Yıldız (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek, 5'li likert tipi olup 10 maddeden oluşmaktadır. ölçekteki ifadeler "1=Hiç katılmıyorum", "2=Katılmıyorum", "3=Kararsızım", "4=Katılıyorum", "5=Tamamen katılıyorum" dan oluşmaktadır. Futbol hakemleri iş tatmini ölçeğinin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Sphericity testi ile incelenmiştir. Ortaya çıkan test sonuçlarına göre ölçeğin KMO (0,858) değerinin mükemmel olduğu anlaşılmıştır. Bartlett's Sphericity testi sonucu ise anlamlıdır ($\chi^2=697,406$; $df=45$; $p=0,000$). Dolayısıyla bu sonuçlar ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Daha sonra ölçeğe varimax rotasyonu ile temel bileşenler analizi uygulanmış, buna göre, maddelerin 2 boyuta ayrıldığı görülmüştür (İlk boyut 5 maddeden, 2. boyut 5 maddeden oluşmaktadır). İlk

boyuta “içsel tatmin”, ikinci boyuta “dışsal tatmin” adı verilmiştir. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri 0,545 ile 0,856 arasında değişmektedir. Diğer taraftan futbol hakemleri iş tatmini ölçeğinin iç tutarlılığının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen güvenilirlik analizinde Cronbach Alpha değerinin 0,871 olduğu görülmüştür. Ayrıca, hiçbir maddenin toplam korelasyon ile negatif ilişkisi söz konusu değildir. Tüm bu değerler ölçeğin iç tutarlılığının çok iyi düzeyde olduğunu, yani “yüksek derecede güvenilir” olduğunu göstermektedir (Koca ve Yıldız, 2018). Ayrıca mevcut araştırmada güvenilirlik (α) katsayıları tekrar hesaplanmış olup, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ölçek toplamında ($\alpha =,87$), içsel tatmin ($\alpha =,82$) ve dışsal tatmin ($\alpha =,85$) düzeyinde bulunmuştur. Bu sonuçlara göre ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğu söylenebilir.

Futbol Hakemleri İş Performansı Ölçeği

Futbol Hakemleri İş Performansı ölçeği Koca ve Yıldız (2018) tarafından geliştirilmiş olup, 5’li likert tipi ve 7 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki ifadeler “1=Hiç katılmıyorum”, “2=Katılmıyorum”, “3=Kararsızım”, “4=Katılıyorum”, “5=Tamamen katılıyorum” şeklindedir. Futbol hakemleri iş performansı ölçeğinin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett’s Sphericity testi ile incelenmiştir. Ortaya çıkan test sonuçlarına göre ölçeğin KMO (0,863) değerinin mükemmel olduğu anlaşılmıştır. Bartlett’s Sphericity testi sonucu ise anlamlıdır ($\chi^2=444,593$; $df=21$; $p=0,000$). Dolayısıyla bu sonuçlar ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Daha sonra ölçeğe varimax rotasyonuyla temel bileşenler analizi uygulanmış, buna göre, maddelerin tek boyutlu olduğu görülmüştür. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri 0,675 ile 0,832 arasında değişmektedir. Diğer taraftan futbol hakemleri iş performansı ölçeğinin iç tutarlılığının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen güvenilirlik analizinde Cronbach Alpha değerinin 0,875 olduğu görülmüştür. Ayrıca, hiçbir maddenin toplam korelasyon ile negatif ilişkisi söz konusu değildir. Tüm bu değerler ölçeğin iç tutarlılığının çok iyi düzeyde olduğunu, yani “yüksek derecede güvenilir” olduğunu göstermektedir (Koca ve Yıldız, 2018). Ayrıca mevcut araştırmada güvenilirlik (α) katsayıları tekrar hesaplanmış olup, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ölçek toplamında ($\alpha =,95$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde istatistik paket programı (SPSS) 20 kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov test sonuçlarına bakılmış olup verilerin normal dağılmadığı saptanmıştır. Normal dağılım göstermediği için ikili grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U Testi, ikiden fazla grup karşılaştırmaları içinse Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Ayrıca iş performansı ve iş tatmini arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla da nonparametrik testlerden olan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $p<0.05$ kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Ampute Futbol Hakemlerinin İş Tatmini ve İş Performansı Puan Ortalamalarının Yaş Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Değişkenler	Alt boyut ve toplam	Yaş	n	S.O	X ²	s.d	p
İş Tatmini	İçsel Tatmin	21-30	13	48,46	2,671	2	0,263
		31-40	32	46,95			
		41-50	41	39,23			
	Dışsal Tatmin	21-30	13	46,12	1,025	2	0,599
		31-40	32	46,05			
		41-50	41	40,68			
Toplam	21-30	13	47,46	1,159	2	0,468	
	31-40	32	46,27				
	41-50	41	40,09				
İş Performansı	Toplam	21-30	13	39,92	0,674	2	0,714
		31-40	32	45,84			
		41-50	41	42,80			

Tablo 2'de görüldüğü üzere ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla uygulanan Kruskal Wallis H testi sonucunda; içsel tatmin ($\chi^2=2,671$ $p=,263>,05$), dışsal tatmin ($\chi^2=1,025$ $p=,599>,05$) ve toplam tatmin sıra ortalamalarının ($\chi^2=1,159$ $p=,468>,05$) yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan diğer bir ölçek olan iş performansı ölçeğinin sıra ortalamaları açısından ($\chi^2=,674$ $p=,714>,05$) yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaya uğramadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Ampute Futbol Hakemlerinin İş Tatmini ve İş Performansı Puan Ortalamalarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Değişkenler	Alt boyut ve toplam	Eğitim Düzeyi	n	S.O	χ^2	s.d	p	Farklar (Tukey)
İş Tatmini	İçsel Tatmin	A-) Lise M.	13	37,35	5,825	2	0,064	-
		B-) Lisans M.	59	47,49				
		C-) Lisansüstü M.	14	32,39				
	Dışsal Tatmin	A-) Lise M.	13	48,35	8,297	2	0,016*	C<A,B
		B-) Lisans M.	59	46,53				
		C-) Lisansüstü M.	14	26,21				
Toplam	A-) Lise M.	13	45,12	8,477	2	0,014*	B>C	
	B-) Lisans M.	59	47,30					
	C-) Lisansüstü M.	14	26,00					
İş Performansı	Toplam	A-) Lise M.	13	37,38	5,976	2	0,050*	B>C
		B-) Lisans M.	59	47,52				
		C-) Lisansüstü M.	14	32,25				

* $p < 0,05$

Tablo 3'de görüldüğü üzere ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla uygulanan Kruskal Wallis H testi sonucunda; içsel tatmin ($\chi^2=5,825$ $p=,064>,05$) hariç dışsal tatmin ($\chi^2=8,297$ $p=,016<,05$) ve toplam tatmin sıra ortalamalarının ($\chi^2=8,477$ $p=,014<,05$) eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan diğer bir ölçek olan iş performansı ölçeğinin sıra ortalamaları açısından ($\chi^2=5,976$ $p=,050<,05$) eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaya uğradığı tespit edilmiştir. Bu sonuçların ardından iş tatmini toplam ve alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ile iş performansı sıra ortalamaları arasındaki farkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlerine geçilmiştir. Hangi post-hoc analiz tekniği kullanılacağına karar verilirken varyansların homojenliği önkoşulu denetlenmiş ve toplam tatmin ($L=1,087$; $p=,342>,05$), içsel tatmin ($L=,233$; $p=,793>,05$), dışsal tatmin ($L=2,143$; $p>,05$) varyanslarının homojen olduğu tespit edilmiştir. Bu yüzden varyansların homojen dağıldığı zaman kullanılacak olan post-hoc testlerinden biri olan Tukey testi yapılmıştır. Testin sonuçlarına göre iş tatmini, iş performansı sıra ortalamalarında lisans mezunları ile lisansüstü mezunları arasında farklılığın kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ayrıca dışsal tatmin alt boyutunda ise lisansüstü mezuniyetten diğer gruplara doğru farklılığın kaynaklandığı saptanmıştır.

Tablo 4. Ampute Futbol Hakemlerinin İş Tatmini ve İş Performansı Puan Ortalamalarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Değişkenler	Alt boyut ve toplam	Mesleki Kıdem	n	S.O	χ^2	s.d.	p
İş Tatmini	İçsel Tatmin	1-4 Yıl	15	45,30	1,003	2	0,606
		5-10 Yıl	39	45,49			
		11 Yıl ve Üzeri	32	40,23			
	Dışsal Tatmin	1-4 Yıl	15	42,93	0,012	2	0,994
		5-10 Yıl	39	43,49			
		11 Yıl ve Üzeri	32	43,78			
Toplam	1-4 Yıl	15	43,90	0,077	2	0,962	
	5-10 Yıl	39	44,13				
	11 Yıl ve Üzeri	32	42,55				
İş Performansı	Toplam	1-4 Yıl	15	38,97	0,770	2	0,680
		5-10 Yıl	39	45,14			
		11 Yıl ve Üzeri	32	43,63			

Tablo 4'te görüldüğü üzere ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla uygulanan Kruskal Wallis H testi sonucunda; içsel tatmin ($\chi^2=1,003$ $p=,606>,05$), dışsal tatmin ($\chi^2=,012$ $p=,994>,05$) ve toplam tatmin sıra ortalamalarının ($\chi^2=,077$ $p=,962>,05$) mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan diğer bir ölçek olan iş performansı ölçeğinin sıra ortalamaları açısından ($\chi^2=,770$ $p=,680>,05$) mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaya uğramadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Ampute Futbol Hakemlerinin İş Tatmini ve İş Performansı Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Değişkenler	Alt boyut ve toplam	Meslek	n	S.O	χ^2	s.d	p
İş Tatmini	İçsel Tatmin	Memur	50	44,33	2,656	2	0,265
		İşçi	17	35,85			
		Serbest	19	48,16			
	Dışsal Tatmin	Memur	50	42,17	2,074	2	0,354
		İşçi	17	39,65			
		Serbest	19	50,45			
Toplam	Memur	50	43,15	2,216	2	0,345	
	İşçi	17	37,68				
	Serbest	19	49,63				
İş Performansı	Toplam	Memur	50	45,65	4,823	2	0,090
		İşçi	17	32,56			
		Serbest	19	47,63			

Tablo 5'de görüldüğü üzere ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının meslek değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla uygulanan Kruskal Wallis H testi sonucunda; içsel tatmin ($\chi^2=2,656$ $p=,265>,05$), dışsal tatmin ($\chi^2=2,074$ $p=,354>,05$) ve toplam tatmin sıra ortalamalarının ($\chi^2=2,216$ $p=,345>,05$) meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan diğer bir ölçek olan iş performansı ölçeğinin sıra ortalamaları açısından ($\chi^2=4,823$ $p=,090>,05$) meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaya uğramadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Ampute Futbol Hakemlerinin İş Tatmini ve İş Performansı Puan Ortalamalarının Medeni Durum Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişkenler	Alt boyut ve toplam	Medeni Durum	N	S.O.	S.T.	U	Z	p
İş Tatmini	İçsel Tatmin	Evli	74	44,03	3258,00	405,000	-,521	0,602
		Bekar	12	40,25	483,00			
	Dışsal Tatmin	Evli	74	44,28	3277,00	386,000	-,733	0,464
		Bekar	12	38,67	464,00			
	Toplam	Evli	74	44,53	3295,50	367,500	-,964	0,335
		Bekar	12	37,13	445,50			
İş Performansı	Toplam	Evli	74	43,89	3247,50	415,500	-,383	0,702
		Bekar	12	41,13	493,50			

Tablo 6'da görüldüğü üzere ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının medeni durum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla uygulanan Mann Whitney U testi sonucunda; içsel tatmin ($U=405,000$ $p=,602>,05$), dışsal tatmin ($U=386,000$ $p=,464>,05$) ve toplam tatmin sıra ortalamalarının ($U=367,500$ $p=,335>,05$) medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan diğer bir ölçek olan iş performansı ölçeğinin sıra ortalamaları açısından ($U=415,000$ $p=,702>,05$) medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaya uğramadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Ampute Futbol Hakemlerinin İş Tatmini ve İş Performansı Puanları Arasındaki Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Tablosu

Değişkenler	İş Tatmini Toplam	İçsel Tatmin Altboyut	Dışsal Tatmin Altboyut
n	86	86	86
İş Performansı	r	,670	,592
	p	,000	,000

Tablo 7'de görüldüğü üzere iş performansı ile iş tatmini ($r=,670$; $p=,000<,05$) ve iş tatmininin alt boyutu olan içsel tatmin ($r=,756$; $p=,000<,05$) arasında pozitif yönde yüksek derecede anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yine iş performansı ile dışsal tatmin alt boyutu ($r=,592$; $p=,000<,05$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma, ampute futbol hakemlerinin bazı demografik değişkenlere göre iş tatmini ile iş performansları düzeylerini incelemek ve aralarındaki ilişki durumunun incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamızda ampute futbol hakemlerinin iş tatmini ve iş performansı puan ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Hakemlerin yaşam kalitelerinin ve sporla sürekli iç içe yaşamlarının devam ettirmeleri bu sonuçta etkili olabilir. Öte yandan Tekgöz (2011) yaptığı çalışmada bireyin yaşı arttıkça yaşam tatmininin de artabileceğini ifade etmiştir. Antrenörler üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada yaş ile iş doyum puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Herrera ve Lim, 2003). Aynı şekilde Drakou, Kambitsis, Charachousou ve Tzetzis (2006), yaptıkları çalışmada ileri yaş olanların iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Hickson ve Oshagbemi (1999) ise yaş ile iş doyumunu içinde anlamlı bir farklılık olduğu bulgularına ulaşmıştır. Elde ettikleri verilere göre yaş arttıkça doyum düzeyi de artmaktadır. Ulaşılabilen literatürün aksine mevcut çalışmada hakemlerin yaşları arttıkça anlamlı olmasa da iş tatmin düzeyleri azalmaktadır. Ancak iş performansında 31-40 ve 41-50 yaş arasındaki hakemlerin puan ortalamalarının 21-30 yaş arasındaki hakemlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Karaçam ve Adıgüzel (2019) tarafından basketbol hakemleri ile yapılan çalışmada yaş ve performans arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edildiği ve hakemlerin yaşlarının artması ile performanslarının da arttığı ifade edilmektedir. Diğer bir çalışmada ise hakemlerin yaşları arttıkça performanslarının da arttığı saptanmıştır (Koca ve Yıldız, 2018). Bu açıdan mevcut araştırma sonuçlarının ulaşılabilen alan yazın bulguları ile kısmen paralellik gösterdiği söylenebilir. Bu durum deneyim ile açıklanabilir. Zira hakemlerin deneyimi arttıkça buna bağlı olarak da iş performansının arttığı düşünülebilir. Bu tespit Koca ve Yıldız (2018) tarafından da desteklenmektedir.

Ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır.

Bu sonuçlarda eğitim seviyesinin ampute futbol hakemlerinin kendini geliştirme için önemli bir göstergesi olduğu ve yükselme imkânları içinde pozitif bir etki oluşturduğu düşünülebilir. Ayrıca eğitim seviyesine bağlı olarak oluşan statü dağılımların da olumlu etki sağlayabileceği şeklinde yorumlanabilir. Aktif olarak mesleğini devam ettiren ampute futbol hakemlerinin eğitimlerini devam ettirmesi bilgi birikim seviyelerinde artış sağlamakla birlikte kişisel gelişimlerine pozitif yönde etkilemiş ve iş tatmin ve performans seviyelerinin yükselmesine etki yapmış olabilir. Mevcut çalışmadaki bu bulgular, Yerlisu (2006), Şirin (2009) ve Doğan, Morali ve Saracaloğlu (1997) yaptığı çalışmalarla paralellik göstermektedir.

Ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Mesleki kıdem yükselmesi bireylerde bazı istenmedik duyuşsal durumların artmasına neden olmakla birlikte ampute futbol hakemliği içerisinde bazı sorumlulukları arttırdığı düşünülebilir. Aktif olarak görev yapan ampute futbol hakemlerinin iş yükü ve mesleki kıdeme bağlı olarak oluşan sorumlulukları düşünüldüğünde bu değişkenin iş performansı ve iş tatmini düzeyine

etki etmemesi günlük yaşam içerisinde olağan olarak görülebilir. Mesleki kıdemin iş performans ve iş tatmin düzeyine etkisinin sınırlı olduğu söylenebilir. Öte yandan yaş değişkenine benzer şekilde istatistiki olarak anlamlı düzeyde olmasa da 5-10 yıl ve 11 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip hakemlerin 1-4 yıl mesleki kıdeme sahip olanlara göre iş performansının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu açıdan hakemlerin mesleki kıdemleri arttıkça iş performans düzeylerinin de yükseldiği söylenebilir.

Ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Bu bulgu, her mesleğin getirdiği farklı görev ve sorumluluklar olmasına rağmen (Şirin, 2009) ampute futbol hakemlerinin bu görev ve sorumlulukları mesleki yaşantılarına yansıtmadığı şeklinde yorumlanabilir. Koca ve Yıldız (2018) futbol hakemleri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, bir mesleğe ve gelire sahip olan hakemlerin, mesleği ve geliri olmayan hakemlere göre iş performansının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Karataş, Savucu, Biçer, Yıldırım ve Çevrim (2013) hakemlerin çoğunlukla bir müessese ve kuruluştaki çalışmakta olduğu ve hakemliği işlerinden artı kalan boş zamanlarında yaptığını ifade etmektedir. Mevcut çalışmada da örneklem grubunun %82'sinin memur ve işçi sınıfında olması ilgili araştırma sonucu ile örtüşmektedir.

Ampute futbol hakemlerinin, iş tatmini ölçeğinin alt boyutları olan içsel tatmin, dışsal tatmin ve toplam tatmin sıra ortalamaları ile iş performansı sıra ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Koca ve Yıldız (2018) bekâr olanların evlilere göre futbol hakemliğinden daha fazla tatmin olduklarını bildirmiştir. Ancak Kargün, Albay, Cenikli ve Güllü (2012), futbol hakemlerinin medeni durumları ile iş doyumları arasında anlamlı bir fark olmadığını ifade etmektedir. Diğer bir çalışmada ise evli olan güreş hakemlerinin iş doyum düzeylerinin bekâr güreş hakemlerine göre daha yüksek olduğu belirtilmektedir (İlkım, 2013). Mevcut çalışmada da anlamlı olmasa da evli hakemlerin hem iş tatmini hem de iş performansı ortalama puanlarının bekar hakemlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Elde edilen bulguların ulaşılabilen alan yazın sonuçlarıyla kısmen paralellik gösterdiği söylenebilir. Evli hakemlerin sosyal yaşantıdaki görev ve sorumluluklarının bekar hakemlere göre daha yüksek olabileceği düşünülmektedir. Öte yandan bekar hakemlerin gelecek kaygısının fazla olabileceği ve sosyal ortam kaygılarının daha yüksek olabileceği söylenebilir. Hakemlik yapan kişilerin görev sırasında fazla mesai harcamaması, evli hakemlerin ailelerine ve özel yaşantısına, bekâr hakemlerin de sosyal yaşantılarına yeteri kadar vakit ayırmasından dolayı medeni durumunun iş tatmin ve iş performans düzeyleri üzerinde etkisi olmadığı sonucuna varılabilir.

İş performansı ile iş tatmini ve iş tatmininin alt boyutu olan içsel tatmin arasında pozitif yönde yüksek derecede anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yine iş performansı ile dışsal tatmin arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu sonuç iş tatmini ile iş performansı arasında pozitif yönde ilişki olduğunu göstermektedir. Bireyin iş yaşantısına bağlı olarak yaşadığı olumlu yaşantılar iş tatmin duygusunun gelişmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla iş tatmin düzeyi yüksek bir çalışanın iş yerindeki performansı da buna bağlı oranda yüksek olacaktır. Bu bağlamda bireylerin iş tatmininin yüksek olması, işini severek yapmasına ve sahadaki performansına olumlu yönde etki sağlayabilir.

Sonuç olarak, çalışmada uygulanan envanterin ölçtüğü nitelikte sınırlı olarak ampute futbol hakemlerinin iş tatmini ve iş performansının yaş, mesleki kıdem, meslek ve medeni durum değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, eğitim düzeyinin ampute futbol hakemlerinin iş tatmini ve iş performansını etkilediği söylenebilir. Ayrıca iş performansı ile içsel tatmin arasında pozitif yönde yüksek derecede ve iş performansı ile dışsal tatmin arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

Di Russo, F., Bultrini, A., Brunelli, S., Delussu, A. S., Polidori, L., Taddei, F., ... & Spinelli, D. (2010). Benefits of sports participation for executive function in disabled athletes. *Journal of Neurotrauma*, 27(12), 2309-2319.

- Doğan, B., Morali, S., & Saracaloğlu, A. S. (1997). Beden eğitimi bölümü öğretim elemanlarının yaşam ve iş doyum düzeyleri ile demografik değişkenleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması. *Gazî Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 40-50.
- Drakou, A., Kambitsis, C., Charachousou, Y., & Tzetzis, G. (2006). Exploring life satisfaction of sport coaches in Greece. *European Sport Management Quarterly*, 6(3), 239-252.
- Herrera, R., & Lim, J. Y. (2003). Job satisfaction among athletic trainers in NCAA Division I-AA institutions. *The Sport Journal*, 6(1), 1-7.
- Hickson, C., & Oshagbemi, T. (1999). The effect of age on the satisfaction of academics with teaching and research. *International Journal of Social Economics*, 26(4), 537-544.
- Hutzler, Y., Chacham-Guber, A., & Reiter, S. (2013). Psychosocial effects of reverse-integrated basketball activity compared to separate and no physical activity in young people with physical disability. *Research in Developmental Disabilities*, 34(1), 579-587.
- İlkım, T. Y. (2013). *Türkiye'deki güreş hakemlerinin iş doyum ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin çeşitli faktörler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Karaçam, A., & Adıgüzel, N. S. (2019). Hakem performansı ile öz yeterlilik arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Avrupa Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 377-382.
- Karataş, Ö., Savucu, Y., Biçer, Y., Yıldırım, E., & Çevrim, H. (2013). Hentbol basketbol voleybol klasman hakemlerinin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. *Sport Sciences*, 8(2), 35-45.
- Kargün, M., Albay, F., Cenikli, A., & Güllü, M. (2012). Türk futbol hakemlerinin iş doyum ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 30-38.
- Koca, S., & Yıldız, S. M. (2018). Futbol hakemlerini strese iten faktörler, iş tatmini ve iş performansı ilişkisinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 195-207.
- Küçük, V., & Koç, H. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 1-11.
- Shapiro, D. R., & Martin, J. J. (2010). Athletic identity, affect, and peer relations in youth athletes with physical disabilities. *Disability and Health Journal*, 3(2), 79-85.
- Şirin, E. F. (2009). Analysis of relationship between job satisfaction and attitude among research assistants in school of physical education and sports, *Journal of Theory and Practice in Education*, 5(1), 85-104.
- Şirin, E. F. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Görevli Araştırma Görevlilerinin Mesleki Doyum Düzeylerinin İncelenmesi, *BESBD*, 4(1), 31-40.
- Tekgöz, Ü. (2011). *Futbol hakemlerinin iş stresi, iş tatmini ve yaşam tatmin düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi: 3. Bölge hakemleri üzerinde bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Reilly, T., Cabri, J., & Araujo, D. (Eds.). (2005). *Science and Football V: The Proceedings of the Fifth World Congress on Sports Science and Football*. Routledge.
- Yerlisu, T. (2006). Profesyonel futbol takımlarında görev yapan antrenörlerin iş doyum düzeylerinin değerlendirilmesi. *Gazî Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(4), 43-55.
- Zacharakis, E., Apostolidis, N., Kostopoulos, N., & Bolatoglou, T. (2012). Technical abilities of elite wheelchair basketball players. *Sport J*, 15(4), 1-8.